

Dokument s plenarne sjednice

B9-0394/2023

29.9.2023

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen slijedom pitanja za usmeni odgovor B9-0026/2023

u skladu s člankom 136. stavkom 5. Poslovnika

o segregaciji i diskriminaciji romske djece u obrazovnom sustavu
(2023/2840(RSP))

Peter Pollák

u ime Kluba zastupnika PPE-a

Petra Kammerevert, Massimiliano Smeriglio, Vilija Blinkevičiūtė

u ime Kluba zastupnika S&D-a

Salima Yenbou

u ime Kluba zastupnika Renew

Romeo Franz

u ime Kluba zastupnika Verts/ALE-a

Elżbieta Kruk

u ime Kluba zastupnika ECR-a

Niyazi Kizilyürek, José Gusmão, Marisa Matias

u ime Kluba zastupnika The Left

Rezolucija Europskog parlamenta o segregaciji i diskriminaciji romske djece u obrazovnom sustavu (2023/2840(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir pitanje upućeno Komisiji o segregaciji i diskriminaciji romske¹ djece u obrazovanju (O-000039/2023 – B9-0026/2023),
- uzimajući u obzir članak 2. Ugovora o Europskoj uniji, članke 10. i 19. Ugovora o funkcioniranju Europske unije te članke 14., 20., 21., 22. i 24. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima i sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava,
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (Direktiva o rasnoj jednakosti)²,
- uzimajući u obzir odluku Komisije o pokretanju nekoliko postupaka zbog povrede (protiv Češke Republike (2014.), Slovačke (2015.) i Mađarske (2016.))³ te o tome da 19. travnja 2023. na Sudu Europske unije pokrene postupak protiv Slovačke zbog kršenja pravila EU-a u okviru Direktive o rasnoj jednakosti uslijed toga što nije na učinkovit način riješila pitanje segregacije romske djece u obrazovnom sustavu,
- uzimajući u obzir Okvirnu odluku Vijeća 2008/913/PUP od 28. studenog 2008. o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kaznenopravnim sredstvima⁴,
- uzimajući u obzir Preporuku Vijeća od 12. ožujka 2021. o jednakosti, uključivanju i sudjelovanju Roma⁵,
- uzimajući u obzir Strateški okvir EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma za razdoblje 2020. – 2030. od 7. listopada 2020.,
- uzimajući u obzir viziju uspostave europskog prostora obrazovanja do 2025.,

¹ „Romi” su krovni pojam koji obuhvaća širok raspon različitih osoba romskog podrijetla kao što su Romi, Sinti, Kale, Romaničeli i Bojaši/Rudari; budući da taj pojam obuhvaća i skupine kao što su Aškali, Egipćani, Jeniši, Domi, Lomi, Romi i Abdali te populacije koje putuju, uključujući etničke Putnike i stanovništvo koje se označuje administrativnim izrazom „gens du voyage”, kao i osobe koje se izjašnjavaju kao Cigani, Tsigani ili Tzigani, pri čemu se ne negiraju njihova specifična obilježja.

² SL L 180, 19.7. 2000., str. 22.

³ Predmeti INFR(2015)2025, INFR(2014)2174 i INFR(2015)2206.

⁴ SL L 328, 6.12.2008., str. 55.

⁵ SL C 93, 19.3.2021., str. 1.

- uzimajući u obzir Europsku socijalnu povelju,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 9. siječnja 2023. naslovljenu „Izvešće o procjeni nacionalnih strateških okvira država članica za Rome” (COM(2023)0007),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 18. rujna 2020. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Akcijski plan EU-a za antirasizam za razdoblje 2020. – 2025.” (COM(2020)0565), u kojoj se sve države članice potiču da do kraja 2022. izrade i donesu nacionalne akcijske planove za borbu protiv rasizma i rasne diskriminacije,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. rujna 2020. o provedbi nacionalnih strategija integracije Roma: borba protiv negativnih stavova prema osobama romskog podrijetla u Europi⁶,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 5. listopada 2022. o položaju Roma koji žive u naseljima u EU-u⁷,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. studenoga 2022. o rasnoj pravdi, nediskriminaciji i borbi protiv rasizma u EU-u⁸,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. travnja 2023. o borbi protiv diskriminacije u EU-u – dugoočekivana horizontalna direktiva o suzbijanju diskriminacije⁹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. travnja 2015. povodom Međunarodnog dana Roma – rasna netrpeljivost prema Romima u Europi i priznanje na razini EU-a dana sjećanja na genocid nad Romima u Drugom svjetskom ratu¹⁰,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. ožujka 2021. o pravima djece u pogledu strategije EU-a o pravima djeteta¹¹,
- uzimajući u obzir Opću preporuku politike br. 13 od 24. lipnja 2011. Europske komisije protiv rasizma i netolerancije (ECRI) Vijeća Europe o borbi protiv rasne netrpeljivosti prema Romima i diskriminacije Roma,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. ožujka 2022. o ulozi kulture, obrazovanja, medija i sporta u borbi protiv rasizma¹²,
- uzimajući u obzir presude br. 5Cdo/102/2020 i 5Cdo/220/2022 slovačkog Vrhovnog suda kojima se potvrđuje diskriminacija romske djece u obrazovnom sustavu, kao i odgovornost općina i države u tom pogledu,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. veljače 2019. o potrebi za jačim strateškim okvirom EU-a za nacionalne strategije integracije Roma nakon 2020. i o osnaživanju

⁶ SL C 385, 22.9.2021., str. 104.

⁷ SL C 132, 14.4.2023., str. 29.

⁸ SL C 161, 5.5.2023., str. 10.

⁹ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2023)0111.

¹⁰ SL C 328, 6.9.2016., str. 4.

¹¹ SL C 474, 24.11.2021., str. 146.

¹² SL C 347, 9.9.2022., str. 15.

borbe protiv anticiganizma¹³,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. ožujka 2011. o strategiji EU-a za uključivanje Roma¹⁴,
 - uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima djeteta,
 - uzimajući u obzir članak 136. stavak 5. i članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da sva djeca imaju pravo napredovati i razvijati svoje vještine i talente tako da imaju pristup uključivom, nesegregaranom i kvalitetnom obrazovanju;
 - B. budući da bi pravo na visokokvalitetno, dostupno i besplatno obvezno obrazovanje, uključujući pristup ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, trebalo biti zajamčeno svoj djeci, bez obzira na njihovo etničko podrijetlo;
 - C. budući da su tisuće romskih učenika, koji pripadaju najvećoj etničkoj manjini u EU-u, i dalje mete teške diskriminacije na svim razinama obrazovnog sustava, što je posljedica nedostatka političke volje i činjenice da je više država članica propustilo na učinkovit način ispraviti i prevladati nejednakosti i njihove temeljne uzroke;
 - D. budući da je postojanje višestrukih oblika diskriminacije, rasizma i predrasuda uzrok raširene segregacije romskih učenika u školama, unatoč pravnoj zabrani takvih praksi nacionalnim i međunarodnim okvirima;
 - E. budući da spomenuta segregacija u obrazovnom sustavu poprima različite oblike, među kojima su i činjenica da nerazmjerno velik broj romske djece pohađa posebne škole za djecu s intelektualnim teškoćama, postojanje segregiranih razreda ili odjela za romske učenike u okviru mješovitih redovnih škola, kao i raširenost „geto-škola”;
 - F. budući da osnivanje paralelnih obrazovnih sustava za romsku djecu na ozbiljan način ograničava demokraciju i vladavinu prava koji ispravno funkcioniraju, posebno kad je riječ o zaštiti prava manjina;
 - G. budući da se romska djeca suočavaju s intersekcijskom diskriminacijom i preprekama ravnopravnom sudjelovanju u obrazovanju, kao što su nepodmirivanje troškova povezanih s obrazovanjem, prostorna segregacija, nedostatak ustanova za skrb o djeci u blizini ili nejednak ili nepostojeći pristup učenju na internetu i/ili učenju na daljinu;
 - H. budući da siromaštvo i nedostatak pristupa osnovnim uslugama te nesigurni uvjeti snažno utječu na fizički, mentalni i emocionalni razvoj djece te povećavaju njihove izgleda za napuštanje školovanja i zaostajanje u svim aspektima njihova odraslog života;
 - I. budući da je niska stopa pohađanja predškolskog obrazovanja glavna odrednica stope prijevremenog napuštanja školovanja među Romima, što je dodatno pogoršano kasnim započinjanjem i neredovitim pohađanjem škole; budući da sudjelovanje Roma u srednjoškolskom obrazovanju ometaju čimbenici kao što su putovanje, segregacija u

¹³ SL C 449, 23.12.2020., str. 2.

¹⁴ SL C 199 E, 7.7.2012., str. 112.

stanovanju i loše funkcioniranje usluga savjetovanja;

- J. budući da je diskriminirajuće postupanje ukorijenjeno u strukturnim i institucionalnim predrasudama prema Romima i da ga često pogoršavaju nacionalni obrazovni sustavi koji nisu prilagođeni za rad s djecom različitog društvenog i etničkog podrijetla i ranjivim skupinama;
- K. budući da pogrešne dijagnoze na temelju rezultata kulturno i jezično pristranih, diskriminatornih i rasističkih ispita i alata utječu na obrazovni put romskih učenika, osobito onih u nepovoljnom socioekonomskom položaju; budući da se na temelju spomenutih ispita kod romskih učenika utvrđuje postojanje blagih intelektualnih teškoća, zbog čega ih se sustavno stavlja u posebne škole za djecu s intelektualnim teškoćama;
- L. budući da spomenuta djeca, umjesto da budu uključena i da ih se podupire, primaju ispodprosječno obrazovanje na temelju reduciranog školskog kurikulumu u posebnim školama, ali i u redovnim školama u kojima se nalaze u segregiranim razredima koje većinski ili isključivo čine romska djeca; budući da to ima negativne i doživotne posljedice za tu djecu i njihovu budućnost;
- M. budući da nastavnici i školski upravitelji imaju važnu ulogu u uključivanju romske djece i stvaranju sigurnog okruženja bez diskriminacije, stigmatizacije i vršnjačkog nasilja, što su pojave koje bi dodatno mogli pogoršati faktori poput roda, seksualne orijentacije ili invaliditeta; budući da su manjak dobro osposobljenog osoblja i nedostatna financijska sredstva neke od prepreka za uključivanje romske djece u redovne škole;
- N. budući da u devet godina otkad je Komisija pokrenula prvi postupak zbog povrede u vezi sa segregacijom i diskriminacijom romske djece u obrazovnom sustavu nije došlo do poboljšanja, iako je znatan iznos sredstava EU-a stavljen na raspolaganje za pružanje potpore relevantnim državama članicama u provedbi različitih mjera potpore;
- O. budući da dostupni podaci iz različitih izvora na europskoj i nacionalnim razinama, uključujući istraživanje o Romima iz 2021. Agencije Europske unije za temeljna prava¹⁵ te izvješće o procjeni nacionalnih strateških okvira država članica za Rome koje je Komisija objavila u siječnju 2023., pokazuju da dotične države članice ne provode ni ne nadziru predložene mjere na učinkovit i rigorozan način te da spomenute mjere nisu dovoljne za izazove takvih razmjera;
- P. budući da je pandemija bolesti COVID-19 pogoršala diskriminaciju romske djece, od kojih mnoga nisu mogla pratiti brz tempo prelaska na digitalno obrazovanje zbog svojih životnih uvjeta i smanjenih mogućnosti učenja kod kuće, nedostatka digitalnih uređaja i ograničenog pristupa internetu ili osobama koje bi bile na raspolaganju za dodatnu pomoć; budući da se jaz u obrazovanju dodatno produbljuje zbog sve većeg digitalnog jaza između romske i neromske djece;
- Q. budući da raširenost diskriminacije Roma u mnogim državama članicama otežava koheziju EU-a, potpiruje antiromske osjećaje i netoleranciju, potiče rasizam i

¹⁵ <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/roma-survey-findings>.

radikalizaciju u našim društvima te nije u skladu sa zakonima, obvezama države te normama i vrijednostima sadržanima u Ugovorima EU-a i Povelji o temeljnim pravima;

- R. budući da je izvršenje nekoliko važnih presuda Europskog suda za ljudska prava, kao što je njegova presuda od 13. studenog 2007. u predmetu *D.H. i drugi protiv Češke Republike* (57325/00) te presuda od 29. siječnja 2013. u predmetu *Horváth i Kiss protiv Mađarske* (11146/11), koja je postala pravomoćna 29. travnja 2013., i dalje u tijeku ili da te presude nisu učinkovito provedene, ponekad više od 15 godina nakon donošenja;
1. poziva Komisiju i države članice da hitno riješe pitanje romske djece u obrazovnom sustavu na sveobuhvatan i učinkovit način, uz odgovarajuće kratkoročne i dugoročne politike koje će se poduprijeti dostatnim financijskim sredstvima EU-a i nacionalnim sredstvima; ponovno poziva sve države članice da izvrše dužnost koju su prethodno preuzele za daljnje postupanje u skladu s obvezama koje su preuzele i da ispune svoje obveze u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom kako bi se osiguralo da sva djeca, uključujući romsku djecu, imaju jednake mogućnosti, kao i besplatno obrazovanje, te da uživaju pravo na obrazovanje;
 2. izražava žaljenje zbog kontinuirane segregacije romske djece u posebnim školama, kao i u redovnim obrazovnim sustavima; ističe da se standardizirano psihološko testiranje koje se primjenjuje u nekim državama članicama ne bi trebalo koristiti kako bi se djeci uskratio ili odgodio upis u redovnu školu; poziva na uspostavu zaštitnih mjera kako bi se spriječila ta praksa;
 3. poziva države članice da iskorijene prakse kontinuirane segregacije romske djece, da provedu sveobuhvatne strategije suzbijanja segregacije s jasnim ciljevima, dostatnim sredstvima te jasnim i ambicioznim rokovima, da usvoje uključive metode učenja, da romskoj djeci zajamče neometan pristup školskim aktivnostima i da provode antidiskriminacijske kampanje u školama; naglašava da bi se obrazovne reforme trebale provoditi u bliskoj suradnji sa svim relevantnim dionicima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući predstavnike romskih zajednica, romske roditelje i civilno društvo pod vodstvom Roma, kao i nastavno osoblje;
 4. smatra da bi iskorjenjivanje segregacije i diskriminacije u školama trebalo ići ruku pod ruku sa socioekonomskim mjerama za iskorjenjivanje siromaštva i socijalne isključenosti te za povećanje životnog standarda romskih zajednica, čime bi se prekinuo začarani krug međugeneracijskog siromaštva i smanjenih mogućnosti učenja kod kuće;
 5. poziva države članice da nastave s novim načinima uključivanja romske djece u digitalno obrazovanje, među ostalim s većim ulaganjima u poboljšanje dostupnosti digitalne infrastrukture i digitalne pismenosti kako bi ih se pripremilo za digitalno doba;
 6. poziva države članice da podrže obrazovanje romskih žena i djevojčica, s posebnim naglaskom na važnost znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) te na rješavanje problema stope napuštanja školovanja; ističe da je potrebno ispraviti problem rodne neravnopravnosti i osigurati da romske djevojčice ne budu izostavljene iz bilo kakvih politika uključivanja;
 7. pozdravlja odluku Komisije o pokretanju nekoliko postupaka zbog povrede (protiv Češke Republike (2014.), Slovačke (2015.) i Mađarske (2016.)) uslijed izostanka

ispravne provedbe Direktive o rasnoj jednakosti te o tome da 2023. godine pred Sudom Europske unije pokrene postupak protiv Slovačke zbog toga što je prekršila pravo EU-a time što nije na učinkovit način riješila pitanje segregacije romske djece u obrazovnom sustavu; napominje, međutim, da ti postupci zbog povrede nisu doveli do učinkovitog uklanjanja uzroka diskriminacije i da se njima situacija nije ispravila jer mjere koje su poduzele države članice nisu ni sveobuhvatne niti su učinkovito provedene;

8. čvrsto smatra da bi Komisija trebala učiniti sve što je u njezinoj moći kako bi zaustavila i spriječila kršenja ljudskih prava i temeljnih vrijednosti EU-a, počevši od učinkovitog usmjeravanja sredstava EU-a za potporu nediskriminirajućim praksama u državama članicama, uključujući u obrazovanju; stoga ponavlja svoj poziv za uspostavu mehanizma ranog upozoravanja za prijavljivanje rizika od zlorabe ili nepravilne uporabe sredstava EU-a namijenjenih rješavanju situacije Roma i poziva Komisiju da redovito obavještava javnost o učinkovitosti i konkretnim rezultatima svojih postupaka praćenja;
9. poziva države članice da ulažu dodatne napore u iskorjenjivanje strukturne i sustavne diskriminacije, među ostalim u području obrazovanja koje, uz temeljne političke, društvene, gospodarske i povijesne dimenzije, djeluje i preko određenih normi, rutina, stavova i ponašanja koji bi mogli biti rasističke prirode i koji stvaraju prepreke postizanju istinske ravnopravnosti i jednakih mogućnosti;
10. podsjeća da sudjelovanje romske djece u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju ima pozitivan učinak na njihov razvoj i uspjeh u školovanju, zapošljavanje na dostojanstvenim i kvalitetnim radnim mjestima, pristup stanovanju i život bez diskriminacije, čime se prekida krug marginalizacije i nepovoljnog položaja; poziva države članice da povećaju dostupnost i pristupačnost infrastrukture za rano, predškolsko i obvezno obrazovanje te visokokvalitetnih i uključivih usluga;
11. poziva države članice da sustavno prate rizike od napuštanja školovanja i nejednakosti u pristupu obrazovanju na svim razinama kako bi se omogućile pravodobne intervencije u pogledu pedagoške pomoći i individualnog savjetovanja, kao i izvannastavne aktivnosti za djecu i njihove roditelje; naglašava da bi se smislenim uključivanjem romskih roditelja također pomoglo u umanjivanju rizika od toga da djeca napuštaju školovanje;
12. izražava žaljenje zbog činjenice da škole koje pohađaju romska djeca često nemaju dovoljno kapaciteta, rade u dvije smjene, nalaze se u odvojenim zgradama ili kontejnerima te nude ispodprosječnu kvalitetu obrazovanja, pri čemu su romska djeca odsječena od svojih vršnjaka koji nisu Romi;
13. poziva države članice da ulažu u osposobljavanje nastavnika kako bi se povećala njihova sposobnost odgovarajućeg podučavanja romske djece, s posebnim naglaskom na osjetljivost na romsku kulturu i identitet, te da uvedu pozitivne strategije za promicanje tolerancije i borbu protiv diskriminirajućeg ponašanja i ponašanja usmjerenog protiv Roma; poziva države članice da dodijele više financijskih sredstava za kvalitetne asistente u nastavi;
14. potiče dotične države članice da učinkovito iskoriste financijska sredstva dostupna u okviru različitih nacionalnih financijskih instrumenata i financijskih instrumenata EU-a, uključujući Erasmus+, Europski socijalni fond plus, Europski fond za regionalni razvoj i

Mehanizam za oporavak i otpornost, kako bi se ojačala obrazovna infrastruktura i usluge, čime bi se također romskoj djeci omogućio pristup kvalitetnom i uključivom obrazovanju;

15. poziva Komisiju da procijeni okolišnu diskriminaciju koja utječe na područja u kojima žive romske zajednice i da riješi pitanje mogućeg utjecaja nepovoljnih okolišnih uvjeta na kvalitetu obrazovanja i dobrobit romske djece;
16. ističe da je jedan od načina borbe protiv stereotipova i antiromskih osjećaja educiranje javnosti o romskoj povijesti, uključujući romski holokaust, običaje, kulturu i jezik, kako bi se stvorio most za bolje razumijevanje i razmijenile najbolje prakse;
17. poziva države članice da osiguraju da javne politike i univerzalne usluge u planiranju politika u području obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene skrbi, stanovanja, socijalnih usluga, prijevoza, sustava minimalnog dohotka i antidiskriminacijskog zakonodavstva dopru do Roma i uključe ih na učinkovit i nediskriminirajući način, među ostalim one Rome koji žive u udaljenim ruralnim područjima;
18. poziva države članice da se pobrinu za to da se pri izradi, provedbi i praćenju nacionalnih akcijskih planova za borbu protiv rasizma sve mjere temelje na pouzdanim, detaljnim i kvalitetnim podacima te da se temelje na njima; poziva Komisiju i države članice da povećaju dostupnost podataka o sudjelovanju romske djece u obrazovanju i osposobljavanju, poštujući pritom nacionalne zakonodavne okvire država članica i osjetljivu prirodu takvih podataka¹⁶;
19. poziva Komisiju da razmotri obrazovanje romske djece u svojoj procjeni u okviru vizije za uspostavu europskog prostora obrazovanja do 2025., u kojoj se postavljaju ambiciozni europski ciljevi u području obrazovanja za sve države članice EU-a, a koja je usmjerena na poboljšanje pravednosti i uključenosti u obrazovanje i osposobljavanje te podupire predanost EU-a promicanju temeljnih sloboda, tolerancije i nediskriminacije, među ostalim s pomoću obrazovanja;
20. traži od Komisije da prati i ocjenjuje ostvareni napredak, olakša razmjenu najboljih praksi i pruži stručno znanje, koordinaciju i tehničku potporu dotičnim državama članicama;
21. smatra da sustavni neuspjeh u borbi protiv diskriminacije predstavlja izravnu prijetnju vladavini prava i demokraciji te bi ga se stoga trebalo adresirati u godišnjem izvješću Komisije o vladavini prava, kao i drugim mjerama EU-a posvećenima zaštiti demokracije i vladavine prava;
22. podsjeća da neprovođenje presuda predstavlja kršenje načela vladavine prava; potiče Komisiju da prati provedbu relevantnih presuda Europskog suda za ljudska prava i sudova država članica te da pokrene mjere u skladu s Uredbom o uvjetovanosti u

¹⁶ „Guidelines on improving the collection and use of equality data” (Smjernice za poboljšanje prikupljanja i upotrebe podataka o jednakosti”), Skupina na visokoj razini za nediskriminaciju, jednakost i raznolikost, srpanj 2018. Europski revizorski sud preporučio je razvoj odgovarajućih metodologija za prikupljanje relevantnih podataka o uključivanju Roma u svim državama članicama. „Političke inicijative i financijska potpora EU-a za integraciju Roma: tijekom posljednjeg desetljeća postignut je znatan napredak, ali potrebni su dodatni naponi na terenu”, tematsko izvješće br. 14/2016.

pogledu vladavine prava¹⁷ ako takvo neprovođenje utječe ili ako postoji ozbiljan rizik da će utjecati na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije ili na zaštitu financijskih interesa Unije;

23. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Komisiji, Vijeću te vladama i parlamentima država članica.

¹⁷ Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije, SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.